

Spis treści

Wstęp	9
1. Założenia badawcze i metodologia	11
2. Materiał archiwalny	14
 I. Cenzura – „szara eminencja” życia literackiego	17
1. Ochrona autorytetu władzy w początkach Polski Ludowej	17
1.1. Kult wodza – „komunistyczny kalendarz liturgiczny”	18
1.2. Na niższych szczeblach hierarchii	26
2. Cenzura w czasie odwilży jako temat tabu	29
 II. Wobec czasopism – „Nowiny Literackie” w dokumentach GUKPPiW	39
1. „Pióro na mustrze”, czyli cenzorskie lekcje literatury	42
1.1. O realizm bez cenzury	43
1.2. Egzystencjalizm oceniany	50
1.3. W cieniu Borejszy	57
1.4. Zaraz po wojnie	60
2. Modelowanie przeszłości, czyli cenzorskie lekcje historii	64
2.1. „Pora złożyć broń”. Cenzura wobec amnestii	64
2.2. Niecenzuralne święto Trzeciego Maja	69
2.3. Ochrona wizerunku ZSRR – „obrońcy” pokoju	72
2.4. PPS w niełasce władz	74
2.5. Kłopotliwe zsyłki	77
2.6. Reportaż pod czujnym okiem cenzora	80
2.7. Sterowany obraz reformy rolnej	84
3. Życie pośmiertne „Wiadomości Literackich”. „Nowiny”	
a „Wiadomości” londyńskie Grydzewskiego	88
3.1. „Falszyfikat” czy spadkobierca?	90
3.2. Artykuł Wyszomirskiego – „Nowiny” o „Wiadomościach”	94
3.3. W zwierciadle cenzury – podsumowanie	97
 III. Wobec pisarzy	101
1. Jawne i ukryte w cenzurze – <i>Opadły liście z drzew</i> Tadeusza Różewicza	101
1.1. „Szakali węg” Różewicza – optyka cenzorska	103
1.2. „Obsesyjny upór” pamięci – recepcja oficjalna	109

2. Proza ocenowana. <i>Trampolina</i> Marka Nowakowskiego w dokumentach GUKPPIW i w recepcji oficjalnej	117
2.1. <i>Trampolina</i> w GUKPPIW	120
2.2. Autocenzura krytyki literackiej	126
3. Łaskawa muza cenzury. Wobec powieści historycznych i szkiców literackich Teodora Parnickiego	129
3.1. W duchu odwilży	129
3.1.1. Pod skrzydłami PAX-u – <i>Srebrne orły i Aecjusz ostatni Rzymianin</i>	132
3.1.2. Odwilżowy fenomen: krajowa recepcja emigracyjnego wydania – <i>Koniec „Zgody Narodów”</i>	134
3.2. „Kwestia żydowskości przewija się przez książkę” – casus <i>Nowej Baśni</i>	140
3.3. „Napisana bardzo trudnym językiem” – <i>Twarz księżyc</i>	147
3.4. „Niezwykle interesujący rebus”, czyli jak Andrzej Kijowski „wspiera” cenzora – <i>Tylko Beatrycze</i>	151
3.5. Poza powieściowym „kanonem” – <i>I u możliwych dziwny</i>	154
3.6. „Może budzić kontrowersje” – <i>Koła na piasku</i>	156
3.7. „Ogranicza krąg odbiorców” – <i>Inne życie Kleopatry</i>	158
3.8. „Książka [...] nie należy do czytelnych” – <i>Muza dalekich podróży</i>	161
3.9. „Tematyka [...] filozoficzno-polityczno-mistyczna” – <i>Tożsamość</i>	164
3.10. Puszkina ocenowany – <i>Szkie literackie</i>	168
4. Jarosław Marek Rymkiewicz – <i>Klasyk w Urzędzie Kontroli</i>	173
4.1. „Proszę więc wybaczyć, że wybrałem Pana...” – ocenowany patronat Miłosza w świetle korespondencji	173
4.2. „Tu ci Ezopa ostrożność doradzę” – strategia poety	178
4.3. Dwie komedie zamiast trzech – <i>Patrz Kościuszk</i> i narodowy bigos	181
4.4. Niewygodny <i>Osip Mandelsztam</i> i zapomniany biogram	187
4.5. Romantyzm w esejach – ingerencje w dygresje	191
4.6. <i>Wielki Księż</i> i stan wojenny	194
4.7. Poza cenzurą – poza krajem i w drugim obiegu	200
5. Rekonstrukcja noblisty. Czesław Miłosz w „Tygodniku Powszechnym” w latach 1980–1981 na tle praktyk cenzorskich przełomu solidarnościowego	203
5.1. Od milczenia do Nobla	203
5.2. Od października do grudnia. Pierwsza fala entuzjazmu	207
5.2.1. Dyskusje wokół Ustawy	207
5.2.2. Jawnie o cenzurze	208
5.2.3. Czekają na druk	211
5.2.4. Echa ze świata	215
5.2.5. Głosy badaczy i polemika Kisiela	222
5.3. Od stycznia do czerwca. W „karnawale” Solidarności	225

5.3.1. Ocenzurowana mowa noblowska	225
5.3.2. Konstruowanie wieszczki – wobec rocznicy Grudnia '70	228
5.3.3. Poezja w ogniu negocjacji	240
5.3.4. <i>Ze struny na strunę</i> – antologia subiektywna	244
5.4. Na „karniennym łonie ojczyzny”. Miłosz w Polsce	252
5.4.1. Wizyta w cieniu śmierci	253
5.4.2. Niedosyt i wierzganie „Pegaza”	257

Zakończenie	265
--------------------	------------

Nota bibliograficzna	271
-----------------------------	------------

Bibliografia	273
---------------------	------------

Indeks nazwisk	283
-----------------------	------------

Summary	293
----------------	------------

Censorship's literature lessons

O autorce	295
------------------	------------